

Wetsvoorstel rechtspositie gesloten jeugdinstituten

Reactie door Horizon Jeugdzorg en Onderwijs, iHUB

Datum: 14 augustus 2020

Over het algemeen is de toon van het wetsvoorstel sterk geformuleerd vanuit straf en controle en te weinig vanuit behandeling en het creëren van perspectief. Ons inziens staat dit haaks op de geformuleerde ambities vanuit VWS en Stroomopwaarts om de JeugdzorgPlus humaner in te richten. We zouden graag zien dat behandeling en onderwijs beter geborgd worden in dit wetsvoorstel. De afzonderlijke punten hieronder zijn hier illustraties van.

Daarnaast willen we onze zorgen uiten over een specifieke groep die nu in de JeugdzorgPlus verblijft: de kinderen en jongeren met de grootste zorgbehoefte die op de ZIKOS (Zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie) worden aangemeld. De ZIKOS fungeert als achterwacht voor JeugdzorgPlus en klinische jeugd-GGZ instellingen. Zij biedt crisiszorg aan jeugdigen die zich in een acute psychiatrische crisis bevinden, van waaruit suïcidaal, agressief, of fors zelfbeschadigend gedrag ontstaat. ZIKOS biedt daarom een combinatie van jeugdpsychiatrie en JeugdzorgPlus onder de maatregel van gesloten jeugdzorg, waarbinnen middelen en maatregelen zijn toegestaan. Deze jeugdigen zouden volgens dit wetsvoorstel de kaders nodig hebben van het hoog beveiligde gesloten regime (justitiële maatregel), terwijl zij geplaatst worden met een civiele maatregel.

Horizon zou daarom willen pleiten voor een aantal hoog specialistische jeugdzorgcentra in Nederland – als een apart segment van het gesloten regime – waar JeugdzorgPlus en de klinische jeugd- GGZ volledig geïntegreerd zijn en waar (een deel van) de middelen en maatregelen uit het hoog beveiligd gesloten regime ingezet kunnen worden.

Feedback op artikelen wetsvoorstel (dikgedrukt):

- Artikel 1.4: **dit lijken niet allemaal doelstellingen te zijn. Wij zien opvoeding niet als een doel op zich. Het gaat om het bieden van een veilige woonvorm voor de jeugdige waar de noodzakelijke opvoeding en behandeling gegeven kan worden die noodzakelijk is voor een ononderbroken ontwikkeling van een jeugdige.**
- Artikel 1.6: **deze zou voor artikel 1.3 moeten staan voor de duidelijkheid.**
- Artikel 3.1, lid 2: **ieder kind heeft recht op onderwijs en leerplicht. Hier zou geen 'of' hoeven staan.**
- Artikel 3.13, lid 1b; er staat "in het plan wordt in elk geval opgenomen: de doelen voor de ontwikkeling van de jeugdige en een beschrijving van de jeugdhulp, rekening houdend met de voorkeuren van de jeugdige". **Dit kan stilliger: bijvoorbeeld de doelen worden vormgegeven in overleg met de jeugdige en zijn of haar netwerk. Om zo zowel de jeugdige en het netwerk te activeren en te betrekken bij de behandeling en te komen tot intrinsieke motivatie.**
- Artikel 3.8: De directeur stelt huisregels op voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid in de gesloten jeugdinstituten en die een pedagogisch klimaat waarborgen. **De huisregels worden gezamenlijk opgesteld, omdat zelfgekozen regels beter nageleefd worden en minder weerstand opwekken, deze worden bekrachtigd door de directeur.**
- Artikel 3.9; **dit artikel is in zijn geheel niet erg kindvriendelijk geformuleerd en de focus op behandeling en onderwijs mist.**

- Artikel 3.10; lid 2; **hierin mist de gezamenlijkheid. Waar kan de jeugdige op rekenen?**
- Artikel 3.12; **wellicht ook een onderwijsplan?**
- Artikel 3.13, lid 1^e; **betekent dat dat de jeugdige de eerste drie weken geen onderwijs krijgt?**
- Artikel 4.2; lid 3; **kan er na drie dagen nog van een noodsituatie worden gesproken? Zou medische hulp dan niet ingezet moeten worden?**
- Artikel 4.4; lid 3; **welke nazorg wordt verleend na het toepassen van de vrijheidsbeperkende maatregel? Zou in het behandelplan kunnen worden vastgelegd?**
- Artikel 4.8: Op grond van het voorgestelde eerste lid, onderdeel b, kunnen ook geneeskundige behandelingen, zoals het toedienen van medicijnen, worden verricht tegen de wil van de jeugdige. **Valt het toedienen van dwangvoeding ook onder geneeskundige behandelingen?**
- Artikel 4.8, lid 1b; dit klinkt heel repressief. **In hoeverre heeft de jeugdige keuzevrijheid? Maakt leeftijd hierin nog uit?**
- Artikel 4.9, lid 4: De jeugdige wordt in staat gesteld met de in het derde lid genoemde personen en instanties telefonisch contact te hebben indien daarvoor de noodzaak en gelegenheid bestaan. Op deze gesprekken wordt geen ander toezicht uitgeoefend dan voor zover noodzakelijk is om de identiteit van de persoon of instantie met wie de jeugdige een telefoongesprek voert of wenst te voeren vast te stellen; en lid 5: 5. De in het tweede lid, onderdelen f, g, h en m, genoemde personen en instanties hebben te allen tijde toegang tot de jeugdige. De overige in dat lid genoemde personen en instanties hebben toegang tot de jeugdige op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen. Gelegenheid is een subjectief iets. **Ons advies is om een minimum op te stellen als het gaat om het telefonisch contact wat jeugdigen mogen hebben met hun ouders. Op dit moment laat de praktijk zien dat jeugdigen weinig de gelegenheid hebben/krijgen om met ouders te bellen, ook binnen de in de huisregels vastgestelde tijden. Naast het recht om altijd met ouders te mogen bellen, zouden jeugdigen ook echt recht moeten hebben om contact op te mogen nemen met hun JIM of een belangrijk ander iemand vanuit zijn/haar netwerk.**
- Artikel 4.11, lid a; **Met welk doel?**
- Artikel 4.12; **Met welk doel?**
- Artikel 4.13 bepaalt dat het mogelijk is om toezicht in de eigen kamer met behulp van een camera uit te oefenen ter bescherming van de geestelijke of lichamelijke toestand van de jeugdige bij een insluiting in de eigen kamer. **Een camera in de kamer van de jeugdige is schending van de privacy van de jeugdige en vergroot het gevoel van onveiligheid, omdat de jeugdige niet weet wanneer de camera uit of aan staat. Het is juist van belang dat medewerkers contact blijven maken met de jeugdigen en nabijheid bieden wanneer er zorgen zijn over de veiligheid van de jeugdigen.**
Mocht er toch voor cameratoezicht gekozen worden, dan willen wij meegeven dat dit een weloverwogen keuze zou moeten zijn waarvoor een gedragswetenschapper of psychiater officieel toestemming voor moet geven. Daarnaast moeten de jeugdige en zijn/haar van ouders op hoogte gesteld worden.

Een duidelijk protocol moet hierbij opgesteld worden, bijv. alleen in te zetten wanneer andere middelen (personele nabijheid) niet passend worden geacht.

Graag zouden we daarnaast nog de volgende overwegingen willen meegeven:

- In het wetsvoorstel wordt op bladzijde 13 gesproken over vijf plaatsingscoördinatiepunten. Deze rol is beperkt uitgelegd en het is onduidelijk wat hun verantwoordelijkheid is in het traject van de jeugdige. Is een gecertificeerde instelling bijvoorbeeld verplicht een jeugdige op te nemen wanneer een plaatsingscoördinator dat voorstelt? En wat is de opleidingseis van deze plaatsingscoördinator?
- Wij hechten er belang bij dat er wordt nagedacht over verantwoorde werktoedeling. De doelgroep vraagt veel van medewerkers, wij denken dat het waardevol is om hier een richtlijn voor op te stellen.